Työllisyyden kuntakokeilu

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
15.9.2020
Hilla-Maaria Sipilä

Työllisyyden kuntakokeilu Espoossa

- Hallituksen esitys muodostaa hyvän kokonaisuuden kehittää työllisyyspalveluita monialaisempaan suuntaan kokeilun kohderyhmän palvelutarpeiden mukaisesti.

- Hallituksen myöntämät erillisrahoitukset tukevat Työllisyyden kuntakokeilun toteuttamista:
  - STM:n Tulevaisuuden sote-keskus ja Työkykyohjelma –rahoitukset
  - OKM:n erillisrahoitus työllisyyden kuntakokeilun toteuttamiseen
  - Espoon työllisyyden kuntakokeilussa hyödynnetään näitä rahoituksia palvelujärjestelmän kehittämiseksi.

Alkuperäiset kokeilutoimenpiteet / syksy 2019

- kokeilu koostuu kohdistetuista kehittämistoimenpiteistä
- hyväksi havaittuja toimintatapoja jatketaan ja kehitetään

Palvelutason säilyttäminen ja koronatilanne

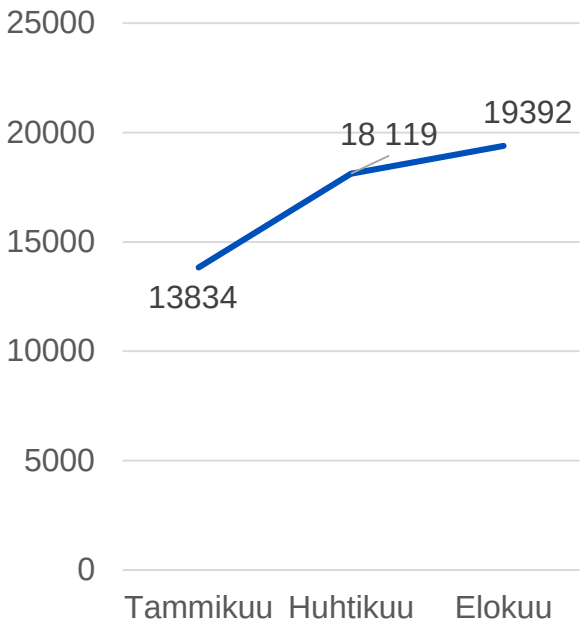

- Lain tavoite turvata resurssisiirrossa nykyinen palvelutaso.
  - Laissa ei avata tarvittavalla tavalla resurssijaon perusteita ja nykyistä palvelutasoa eri kohderyhmissä.
  - Laissa tehty resurssijako ei huomioi nuorten ja maahanmuuttajien suurempia palvelutarpeita asiakasohjauksessa, joihin kohdennettu merkittävästi resursseja paikkallistasolla.
  - Espoon kohderyhmästä noin puolet vieraskielisiä, joten asia on erityisen tärkeä.
- Espoon kokeilun kohderyhmän koko kasvanut noin 5 500 työttömällä keväästä.
  - Resurssia siirtyisi vain 11 htv enemmän, 64 htv → 75 htv
  - Tammikuun tilanteen ennakointi vaikeaa koronatilanteessa.
- Valtion määrärahat palveluihin eivät huomioi kokeilun kohderyhmän isompia ja kalliimpia palvelutarpeita verrattuna TE-toimistoon jääviin asiakkaisiin.
  - Kokeilulaki jättää eri kokeilualueiden huomioon ottamisen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen harkintaan, mikä voi pahimmassa tapauksessa johtaa kokeilualueiden eriarvoiseen kohteluun.

Kokeilun tavoitteet ja lainsäädäntö

- Työnhakijoiden työllistyminen vahvistuu yhdistämällä valtion ja kuntien resursseja, osaamista ja palveluja.
  - Työttömyysturvatehtävässä syntyy päällekkäisyyttä ja tältä osin lakia voisi selkeyttää etenkin sen osalta, miten työttömyysturvatehtävän pilkkoutuminen näyttäytyy asiakkaalle.
  - Asiakkaat kuitenkin hyötyvät lain mahdollisuudesta yhdistää nykyistä paremmin kunnan palveluita monialaisesti työllisyyskokonaisuuteen.

- Asiakkaiden kokonaisvaltainen palvelu vahvistuu sovittamalla työllisyys-, koulutus- sekä sosiaali- ja terveyspalveluja (mm. työttömien terveyspalvelut, kuntoutuspalvelut) nykyistä paremmin yhteen.
  - Kokeiluissa näitä palveluita voidaan yhdistää nykyistä paremmin asiakkaan saataville.
  - Asiakastietojärjestelmän käyttöoikeudet tulisi myöntää koulutus- sekä sosiaali- ja terveyspalveluihin silloin, kun niissä työskentelevä työntekijä edistää asiakkaan työllistymistä. Esimerkiksi samalla työntekijällä olisi hyötyä nähdä sekä terveys- että työllisyystietojärjestelmä ja tarjota molempien palveluita osana tehtäväänsä.
    - Hallituksen esitys on monitulkintainen siltä osin, miten ja kenelle kokeiluissa oikeuksia myönnetään.

Muut huomiot

- Kokeilun arviointi ja seuranta:
  - Lyhyellä aikavälillä tehtävä työllisyyteen liittyvä mittaaminen ei tosiasiallisesti mittaa kokeilun onnistumista etenkään nyt ennustetussa työmarkkinatilanteessa.
  - Kokeilussa käytettävien mittareiden osalta olisi myös toivottavaa saada laajemmin asiakkaiden ohjautumista eriasteisiin koulutuksiin, sote-palveluihin sekä esimerkiksi työkykyselvityksiin esiin tuovia mittareita. Tällaisia on ollut suunnitteilla kokeilun valtakunnallisessa toimeenpanossa.

- Asiakkaiden siirto kokeilun alussa:
  - Työ- ja elinkeinotoimistoa tulisi velvoittaa varmistamaan, että siirtyvillä asiakkailla on ajantasaiset työllistymissuunnitelmat laadittuna ja haastattelut toteutettu määräaikojen mukaisesti.
  - Tietojärjestelmien toimivuus alun asiakassiirron jälkeisessä kovassa kuormittavuustilanteessa on varmistettava lain toimeenpanossa. Tämä on keskeistä etenkin suurille kokeiluille.

- Kuntalain mahdollistamat yhteistyömuodot eri kokeilualueiden välillä:
  - Kokeilulain mukaisia tehtäviä pitäisi voida järjestää kuntalain sallimilla yhteistyötavoilla kokeilujen kesken.
  - Muutos mahdollistaisi pääkaupunkiseudulla alueen työnantaja- ja yrityspalveluiden yhteistyötä sekä palkkatukea ja starttirahaa koskevan päätöksenteon sujuvuuden ja yhdenvertaisuuden.